

На щасце людзям

Па адхоністым беразе да самай Заходняй Дзвіны збягаюць у веснавым уборы сады камуны «Верны шлях». Галадзед ідзе паміж яблынь і, часта прыпыняючыся, не можа адвесці вачэй ад хараства.

— Сюды трэба прывозіць на экскурсію, — нюхаючы сацыялістычныя кветкі галінку, кажа Мікалай Мазьвевіч — Хай бы паглядзелі, што могуць зрабіць плодзі, калі дружна возьмуцца за працу.

— Тут раней рос чэрны іржавы хмызняк, — падыходзіць да старшыні СНК сакратар камунарскай партыі Каскевіч. — Мы яго выкарчавалі і пасадзілі сад. Цвіце ўжо трэцюю вясну. Будзе што ўвосень разглядаць пані Лапацінскай.

— А хто такая пані Лапацінская?

— Былая гаспадыня маёнтка. Цяпер яна са сваім панам Лапацінскім жыве ў Ліянпалі. Бачыце на тым беразе камяніцу? Гэта і ёсць уладанні Лапацінскіх. Тут, дзе наша камуна, некалі была цэнтральная сядзіба паноў. Вакол былі раскіданы іншыя маёнткі, што таксама належылі ім.

— А чаму гэта вы сказалі, што восенню будзе што разглядаць пані? — яшчэ раз перапытвае Галадзед.

— Вельмі ўжо яна цікаўная, дапытлівая жанчына, — усміхаецца Каскевіч. — Пан Лапацінскі — той больш нахонт весялосці стараецца. Навядзе ў маёнтак музыкаў, аднекуль здалёк запрасіць уладнаў, інакш з суседніх фальваркаў і такія балі закатвае, што чарцам моташна. Пані ж гэтай весялоесцю зусім не захапляецца. Яна бярэ бінокль, выходзіць на бераг Дзвіны і разглядае кожную плямку на нашых палях. Я люблю вечарамі пасядзець з вудамі. Убачыць мяне і давай гукаць цераз рэчку.

— Пан Каскевіч, што вы там робіце?

— Рыбу вуджу, — адказваю, а сам думаю: «Дапакло бабе, што панам называе свайго былога батрака. Раней ад яе толькі і чулі — «быдла».

— Відаць, дрэнна корміць чужая зямелька, што за вуду ўзяліся?

— Калі на вас працаваў, не да вуды было. Прыйдзеш з поля і як той сноп валішся на нары, — адказваю. — А цяпер можна дазволіць і такую раскошу — пасядзець з вудамі.

— Няўжо хлеба хапае?

— А хіба вы не бачыце, што мы зрабілі з вашымі пустэчамі і хмызнякамі. Там, дзе былі краціныя норы, пшаніца бушуе, а пра сады і гаварыць не трэба, яны ў вас, як на далоні!

— Але ж гэта не ваша, а дзяржаўнае! — крычыць злосная пані. — Вы працуеце на бальшавікоў!

— Праўду кажыце, гаспадыня, — адказваю ёй. — Усё дзяржаўнае, але дзяржава гэтая — наша! Мы яе гаспадары. І пра бальшавікоў таксама ваша праўда, бо бальшавікі мы самі.

— Брэшаце, брэшаце, усё вы брэшаце! — аж захлынаецца ад злосці Лапацінская. Мне становіцца смешна. Мой рогат даносіцца да вўшэй пані. Яна часта азіраецца і трасе сваім сухім кулачком...

Галадзед уважліва слухае Каскевіча. Зрэдку просіць сакратара партячэйкі паўтарыць нейкі сказ, слова, нібы нечага не дачуў. Але гэта не так. Яму падабаецца гэты спакойны, разважлівы чалавек, які вядзе дыскусіі са сваёй былой гаспадыняй. У яго стае вытрымкі выслухоўваць напады пані, знаходзіць трапныя ад-

казы, якім мог бы пазайздросціць часам іншы кіруючы работнік не толькі раёна, акругі, але і рэспублікі. Каскевіч не абражае памешчыцу, не дазваляе сабе кінучь якога грубага слова, але кожны раз прымушае пані захлынацца ад злосці. Гаворыць жа ён пра звычайныя рэчы. Можа эфекту дасягае глыбокай перакананасцю ў сваёй праваце.

Прыглядаючыся да Каскевіча, Мікалай Мацвеевіч думае, што з такога камунара мог бы атрымацца неблагі кіраўнік не толькі для «Вернага шляху», але і куды больш буйнага маштабу. Нават дыпламаці

— Трэба будзе паказаць таварышам, каб накіравалі яго на вучобу, — кажа нам Галадзед, усаджваючыся ў машыну. — Такі ўсюды будзе на месцы, куды пашле яго партыя.

Галадзед цёпла размоваецца з Каскевічам. Мікалай Мацвеевіч курыць.

З поўным тэкстам дакумента можна
азнаёміцца ў бібліятэцы